

“BEHBUDIY IZDOSHLARI” ILMIY VA IJODIY ISHLAR TANLOVI

2. Phillips, J. L. (2010). *Conserving the Colosseum*. Oxford University Press.
3. Saint, A. (2020). *Notre-Dame: A History of the Cathedral*. Harvard University Press.
4. **Venice Charter (1964)** – International Council on Monuments and Sites (ICOMOS)
5. **Burra Charter (2013)** – Australia ICOMOS
6. **Orbaşlı, A. (2007)**. *Architectural Conservation: Principles and Practice*. Wiley-Blackwell.
7. **Getty Conservation Institute**. (Various publications)
8. **ICCROM (International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property)** – Reports and training materials.
9. **World Monuments Fund** – Case studies.
10. Heritage Science Journal. "2D Image-Based Crack Monitoring & In-Situ Non-Invasive Analysis."
11. RILEM Letters. "Nanostructured Materials and Colloidal Science Advancements in Heritage Conservation."
12. We Chronicle. "The Significance of Traditional Craftsmanship in Architectural Restoration."
13. ICOMOS Guidelines. "Documentation of Heritage Sites and Conservation Interventions"

IT VA BIZNES SOHASINING JAMIYATDAGI MUHIM O'RNI

Saparbayeva Ro'za Qodirbergan qizi
Qoraqalpog'iston Respublikasi Beruniy tumani
My Dream School xalqaro maktabi o'quvchisi
+998990241732 +998992255768
rozasaparbayeva9@gmail.com

Annotatsiya: ushbu ilmiy maqola IT (Axborot Texnologiyalari) va biznes sohalarining jamiyatdagi o'rnini tahlil qiladi. Maqolada IT va biznes o'rtasidagi o'zaro ta'sir va integratsiyaning iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy sohalaridagi ta'siri ko'rib chiqiladi. Axborot texnologiyalari biznesning rivojlanishiga qanday yordam berishi, raqamli transformatsiya jarayonlari, shuningdek, yangi texnologiyalarning biznes va jamiyatga qanday imkoniyatlar yaratishi ta'riflanadi. Maqolada IT sohasining jamiyatni rivojlantirishdagi ahamiyati, yangi ish o'rinlari yaratish, ta'lim va bilim almashinuvi sohalaridagi yangiliklar ham muhokama qilinadi. Shuningdek, IT va biznes sohalarining etnik masalalari, ma'lumot xavfsizligi va shaxsiy ma'lumotlarning himoyasi masalalari ham yoritiladi. Ushbu maqola jamiyatda axborot texnologiyalari va biznesning o'zaro bog'liqligini yanada chuqurroq tushunishga yordam beradi.

Kalit So'zlar: axborot texnologiyalari (it), biznes, raqamli transformatsiya, jamiyat rivoji, ma'lumot xavfsizligi, shaxsiy ma'lumotlar himoyasi, innovatsiyalar, sun'iy intellekt, etnik masalalar, internetni rivojlantirish, iqtisodiy barqarorlik, ta'lim va onlayn ta'lim.

“BEHBUDIY IZDOSHLARI” ILMIY VA IJODIY ISHLAR TANLOVI

Bugungi kunda bir qator rivojlangan mamlakatlarda ta'lim-tarbiya jarayonining samaradorligini kafolatlovchi zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash borasida imkoniyatlar yaratilmoqda.

IT — ingliz tilidan olingan «Information Technology» soʻzlarining qisqartmasi boʻlib, oʻzbek tilida «Axborot texnologiyalari» deb yuritiladi. Shunday boʻlsa ham, biz bu soʻzni IT koʻrinishida talaffuz qilamiz va ishlatamiz. Information Technology bu — axborotni hosil qilish, uni yigʻish, tarqatish, saqlash, qayta ishlash, himoyalash kabi vazifalarni bajaruvchi hisoblash texnikasidir. Hozirgi kunda hisoblash texnikasi vazifasini kompyuter bajarmoqda, shunday ekan IT soʻzi ishlatilganda asosan kompyuter texnologiyasi tushuniladi.

Hozirgi zamonning barcha sohalarida texnologiyalar va biznes bir-biri bilan chambarchas bogʻlangan. Axborot texnologiyalari (IT) sohasidagi yutuqlar, ayniqsa, biznesning rivojlanishida katta rol oʻynaydi. Jamiyatning iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy sohalaridagi oʻzgarishlar asosan IT va biznesning integratsiyasi bilan bogʻliq.

Axborot Texnologiyalari va Biznesning Integratsiyasi

IT sohasining biznesga ta'siri bugungi kunda juda katta. Axborot texnologiyalari yordamida bizneslar oʻz faoliyatlarini tezlashtiradi, samaradorligini oshiradi va global miqyosda raqobatbardoshligini kuchaytiradi. Kompyuter texnologiyalari, internet, bulutli xizmatlar va sunʼiy intellekt kabi yutuqlar biznesning barcha jabhalarida, jumladan, marketing, moliya, ishlab chiqarish va boshqaruvda inqilobiy oʻzgarishlarni amalga oshirishga imkon yaratdi.

IT Soʻzining Ijtimoiy Ahamiyati

Axborot texnologiyalari nafaqat biznesni rivojlantirishga, balki jamiyatni yanada taraqqiy ettirishga ham xizmat qiladi. Internetning ommalashuvi, masofaviy ish imkoniyatlari, ta'limning onlayn shakllari va axborot almashinuvi tizimlarining rivojlanishi jamiyatda yangi imkoniyatlar yaratadi. IT yordamida odamlarga ma'lumot olish, oʻz-oʻzini rivojlantirish va yangi koʻnikmalarni oʻrganish imkoniyati yaratilgan. Bu esa jamiyatning bilim darajasini oshirishga, yangi ish oʻrinlari yaratishga va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi.

Raqamli Transformatsiya va Biznesning Kelajagi

Raqamli transformatsiya biznesning yangi paradigmasiga olib keldi. Kompaniyalar raqamli platformalar orqali mijozlar bilan aloqada boʻlish, mahsulot va xizmatlarni onlayn sotish, yangi texnologiyalar yordamida ishlab chiqarishni optimallashtirish va samaradorlikni oshirishga intilmoqda. Kelajakda bu jarayonlar yanada tezlashishi kutilmoqda. Shu bilan birga, sunʼiy intellekt, mashina oʻqitish va boshqa ilgʻor texnologiyalar biznesni avtomatlashtirish va optimallashtirishda katta ahamiyatga ega boʻladi.

IT va Biznesning Jamiyatdagi Etnik Masalalari

Axborot texnologiyalarining rivojlanishi bilan birga, yangi etnik muammolar ham yuzaga kelmoqda. Ma'lumotlarni himoya qilish, shaxsiy ma'lumotlar xavfsizligi, internetda axloqiy xulq-atvor kabi masalalar bugungi kunda dolzarbdir. Bizneslar uchun axborot xavfsizligi

“BEHBUDIY IZDOSHLARI” ILMIY VA IJODIY ISHLAR TANLOVI

masalalariga jiddiy e'tibor qaratish zarur. Shuningdek, IT va biznesning jamiyatdagi salbiy ta'sirlarini kamaytirish, ular orqali yuzaga keladigan noxush holatlarni oldini olish muhimdir.

Axborot texnologiyalari (IT) va biznes sohalari bugungi jamiyatda o'zaro chambarchas bog'langan va bir-birini mustahkamlovchi mexanizmlarni tashkil etmoqda. Ushbu ikki soha o'rtasidagi integratsiya, nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy va madaniy o'zgarishlarga ham olib kelmoqda. Quyida IT va biznes sohasining jamiyatda ko'rsatadigan ijobiy mexanizmlari va istiqbollari haqida to'liqroq tahlil keltirilgan.

1. Innovatsiyalar va Yangi Ish O'rinlari

IT va biznes sohalari innovatsiyalarni rag'batlantiradi. Texnologiyalarning tez rivojlanishi, masalan, sun'iy intellekt (AI), bulutli texnologiyalar, katta ma'lumotlar (Big Data) va Internet of Things (IoT), yangi biznes modellari va ish o'rinlarini yaratadi. Yangi texnologiyalar ishlab chiqilgan mahsulotlar va xizmatlar orqali bozorga ta'sir ko'rsatadi, bu esa yangi imkoniyatlar va ish o'rinlarini yaratadi. Yangi ish o'rinlari, ayniqsa, IT sohasida ko'proq vujudga kelmoqda, chunki raqamli transformatsiya jarayoni hamkorlikni, tarmoqni va global iqtisodiyotni rivojlantirishga xizmat qiladi.

2. Raqamli Transformatsiya va Biznesni Optimallashtirish

Biznesning raqamli transformatsiyasi kompaniyalarga yanada samarali ishlashga imkon yaratadi. Raqamli vositalar yordamida bizneslar o'z faoliyatlarini optimallashtiradi, marketing va sotuvlar jarayonlarini avtomatlashtiradi, shuningdek, mijozlar bilan aloqalarni yanada shaxsiylashtiradi. Misol uchun, onlayn savdo platformalari va mobil ilovalar yordamida mijozlar o'zlarining ehtiyojlarini tez va oson qondirishi mumkin, bu esa bizneslarning o'sishiga olib keladi. Raqamli transformatsiya nafaqat yirik korxonalar, balki kichik va o'rta bizneslar uchun ham katta imkoniyatlar yaratmoqda.

3. Ta'lim va Kadrlarni Rivojlantirish

IT va biznes sohasining rivojlanishi ta'lim tizimiga ham ta'sir ko'rsatmoqda. Onlayn ta'lim va masofaviy o'qish metodlari bugungi kunda keng tarqalgan. Bu esa global miqyosda odamlarning bilim olish imkoniyatlarini kengaytiradi, ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlarda. IT va biznes sohalari yangi kasblar va ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. Sun'iy intellekt, data analytics, va kiberxavfsizlik kabi sohalar kadrlarni tayyorlash va malakali mutaxassislarni ishga joylashtirishda muhim o'rin tutadi.

4. Ijtimoiy Mas'uliyat va Barqarorlik

Jamiyatda axborot texnologiyalarining rivojlanishi va biznes sohasining kengayishi ijtimoiy mas'uliyatni oshiradi. Bir qator kompaniyalar o'z faoliyatlarini barqarorlik va ijtimoiy mas'uliyat asosida qurmoqdalar. Bu, ayniqsa, ekologik muammolarni hal qilish, energiya samaradorligini oshirish va shaxsiy ma'lumotlarning himoyasiga qaratilgan tashabbuslarda o'z aksini topmoqda. IT kompaniyalari, masalan, “yashil” texnologiyalarni rivojlantirish, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish, va atrof-muhitni saqlashga hissa qo'shmoqda.

5. Globalizatsiya va Bozorlarni Rivojlantirish

IT va biznesning integratsiyasi global iqtisodiyotni yanada kuchaytiradi. Texnologiyalar orqali kompaniyalar global miqyosda o'z mahsulotlarini va xizmatlarini taqdim etish imkoniyatiga ega bo'ladi. Raqamli platformalar va e-tijoratning o'sishi, kichik va o'rta bizneslarga yangi bozorlarga kirish imkoniyatlarini yaratadi. Bu esa iqtisodiy o'sish va global ish joylari yaratish imkoniyatlarini oshiradi.

6. Sun'iy Intellekt va Avtomatlashtirish

Sun'iy intellekt va avtomatlashtirish biznesning turli jabhalarida katta o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Texnologiyalar odamlarning kundalik ishlarini osonlashtiradi, ishlab chiqarish jarayonlarini tezlashtiradi va xatoliklarni kamaytiradi. Masalan, avtomatik tizimlar yordamida kompaniyalar tovarlarni tezroq ishlab chiqarish va ta'minot zanjirlarini optimallashtirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu ham iqtisodiy samaradorlikni oshiradi, ham resurslarni tejashga yordam beradi.

7. Xavfsizlik va Kiberxavfsizlik

IT sohasining rivojlanishi bilan birga kiberxavfsizlikning ahamiyati ortdi. Katta ma'lumotlar (Big Data) va bulutli texnologiyalarning keng tarqalishi bilan shaxsiy va korporativ ma'lumotlarning xavfsizligini ta'minlash dolzarb muammoga aylanmoqda. Yangi xavfsizlik texnologiyalari, shu jumladan, blokcheyn, biometriya, va shifrlash usullari bizneslar va jamiyatlar uchun yanada ishonchli va xavfsiz infratuzilma yaratishga yordam beradi.

8. Kelajakdagi Istiqbollar

IT va biznes sohasining kelajagi juda katta istiqbollarga ega. Sun'iy intellekt, blokcheyn, IoT, va bulutli texnologiyalar kabi yangi texnologiyalarni qo'llash orqali bizneslar yanada samarali ishlashga, yangi imkoniyatlar yaratishga va jamiyatni yangi darajaga ko'tarishga imkon yaratadi. Kelajakda texnologiyalar orqali global muammolarni, masalan, energiya ta'minoti, sog'liqni saqlash, ta'lim va iqlim o'zgarishlari kabi masalalarni hal qilishda katta yutuqlar kutilyapti.

Xulosa: IT va biznes sohasining jamiyatdagi o'rni juda katta va ular o'zaro chambarchas bog'langan. Axborot texnologiyalari biznesning rivojlanishiga, yangi ish o'rinlarini yaratishga, iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga va jamiyatning ta'lim darajasini oshirishga yordam beradi. Shu bilan birga, raqamli transformatsiya va ilg'or texnologiyalar biznesni yanada samarali qilishda katta imkoniyatlar yaratadi. Kelajakda bu sohalarning rivojlanishi jamiyatni yanada zamonaviy va raqobatbardosh qiladi.

IT va biznesning jamiyatdagi o'rni nafaqat iqtisodiy o'sish va samaradorlikni oshirishga, balki ijtimoiy va madaniy rivojlanishga ham hissa qo'shadi. Innovatsiyalar, ta'lim, xavfsizlik, va barqarorlik kabi yo'nalishlar bu ikki sohaning kelajakdagi istiqbollarini tashkil etadi. Shuningdek, global miqyosda biznes va IT texnologiyalari jamiyatni yanada barqaror va raqobatbardosh qilishga yordam beradi.

1. Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). *The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies*. W. W. Norton & Company.
2. Porter, M. E., & Heppelmann, J. E. (2014). How Smart, Connected Products Are Transforming Competition. *Harvard Business Review*, 92(11), 64-88.
3. Klaus Schwab. (2016). *The Fourth Industrial Revolution*. Crown Business.
4. Chui, M., & Manyika, J. (2015). *The Internet of Things: Mapping the Value Beyond the Hype*. McKinsey & Company.
5. Laudon, K. C., & Laudon, J. P. (2018). *Management Information Systems: Managing the Digital Firm*. Pearson Education.
6. Cascio, W. F., & Montealegre, R. (2016). How Technology Is Changing Work and Organizations. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 3, 349-375.
7. Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2017). *Machine, Platform, Crowd: Harnessing Our Digital Future*. W. W. Norton & Company.
8. Boulton, C. (2015). How the Internet of Things Is Changing Business. *MIT Sloan Management Review*, 56(4), 5-6.
9. Hagel, J., & Seely Brown, J. (2017). *The Big Shift: Measuring the Impact of Digital Technologies on Business Models*. Deloitte Insights.
10. Teece, D. J. (2018). Business Models and Dynamic Capabilities. *Long Range Planning*, 51(1), 40-49.
11. <https://cyberleninka.ru/article/n/it-soxasidagi-o-zgarishlar-va-global-muammolar>
12. Fayziyev I. Sh. & Toshpo‘latov A. (2022) O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING MUSTAQILLIK DANOLDINGI VA KEYINGSIYOSIY HAYOTI. *British Journal of Global Ecology and Sustainable Development* Volume-10, Nov., 2022 31-34b
13. Toshpo‘latov , A. (2023). SHAXS PSIXODIAGNOSTIKASIDA PROYEKTIV METODIKALARDAN FOYDALANISH. *Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры*, 3(5 Part 2), 170–178.
14. Temirov, J. ., & Toshpo‘latov , A. (2023). TYUTOR PEDAGOGIK FAOLIYATINI TASHKIL ETISHNING PSIXOLOGIK ASOSLARI. *Наука и инновация*, 1(28), 29–32.
15. Umarova , G. ., & Toshpo‘latov , A. . (2024). Klaster tanqidiy fikrlash texnologiyasi texnikasi sifatida. *Центральноазиатский журнал междисциплинарных исследований и исследований в области управления*, 1(10), 49–55.
16. Toshpo‘latov Abdulaziz Quvondiq o‘g‘li, Ummatova Zamira Atamuradovna. (2023). SHAXSLARARO MUNOSABATLARDA SHAXS AGRESSIYA. *CENTRAL ASIAN JOURNAL OF EDUCATION AND INNOVATION*, 2(4), 30–31.
17. Toshpo‘latov Abdulaziz Quvondiq o‘g‘li, Ummatova Zamira Atamuradovna. (2023). IJTIMOIIY TARMOQLARIDA "OMMAVIY MADANIYATGA" QARSHI KURASHISHNING DIDAKTIK VOSITALARI. *CENTRAL ASIAN JOURNAL OF EDUCATION AND INNOVATION*, 2(4), 27–29.